

Nový územní plán schválen. Po 22 letech příprav získává Brno klíčový rozvojový dokument

Brněnští zastupitelé 10. prosince 2024 svou většinou schválili nový územní plán města Brna. Po více než dvou desetiletích od začátku příprav tak město získá moderní koncepční rozvojový dokument. Nabytí jeho účinnosti se předpokládá na přelomu ledna a února 2025. Nový územní plán se tak stane základem pro udržitelný rozvoj Brna v dalších desítkách let.

„Dnešní rozhodnutí podpoří moderní rozvoj našeho města. Schválený územní plán sjednocuje potřeby bydlení, zeleně, dopravy i kvality života do jedné ucelené vize. Otevírá možnosti pro výstavbu nových čtvrtí s důrazem na revitalizaci brownfieldů, ochranu zeleně a tvorbu veřejných prostorů přátelských k lidem i přírodě. Nové představové oblasti nabídnou harmonické propojení bydlení, práce a volnočasového využití. Máme vizi rozvo-

je města s prostředím přívětivým pro život nás i budoucích generací,” nastínila primátorka města Brna Markéta Vaňková.

Nový územní plán je výsledkem práce desítek odborníků zahrnujících širokou škálu autorizovaných profesí. Vypracovala ho Kancelář architekta města Brna (zpracovatel), která na něm průběžně intenzivně spolupracovala s Odborem územního plánování a rozvoje Magistrátu města Brna (pořizovatel) i se samosprávou, a to především skrze určeného zastupitele Petra Bořeckého.

„Rád bych za město poděkoval týmům pořizovatele a zpracovatele za odhodlání se do všech důležitých a zásadních úprav znovu pustit. Dohromady se nám za dva roky podařilo vrátit územnímu plánu jasnou čitelnost a pravdivost. Stabilizované plochy tak budou opravdu chránit dochovanou zástavbu a v plochách změn je naopak přestavba území předpokládána a podporována. Chceme chránit zelené vnitrobloky i veřejně přístupné plochy zeleně ve městě. Brňané i Brňanky si zaslou-

ží místa pro bydlení i lokality klidu vhodné k odpočinku,” uvedl určený zastupitel Petr Bořecký, který má jako člen Rady města Brna v gesci oblast územního plánování.

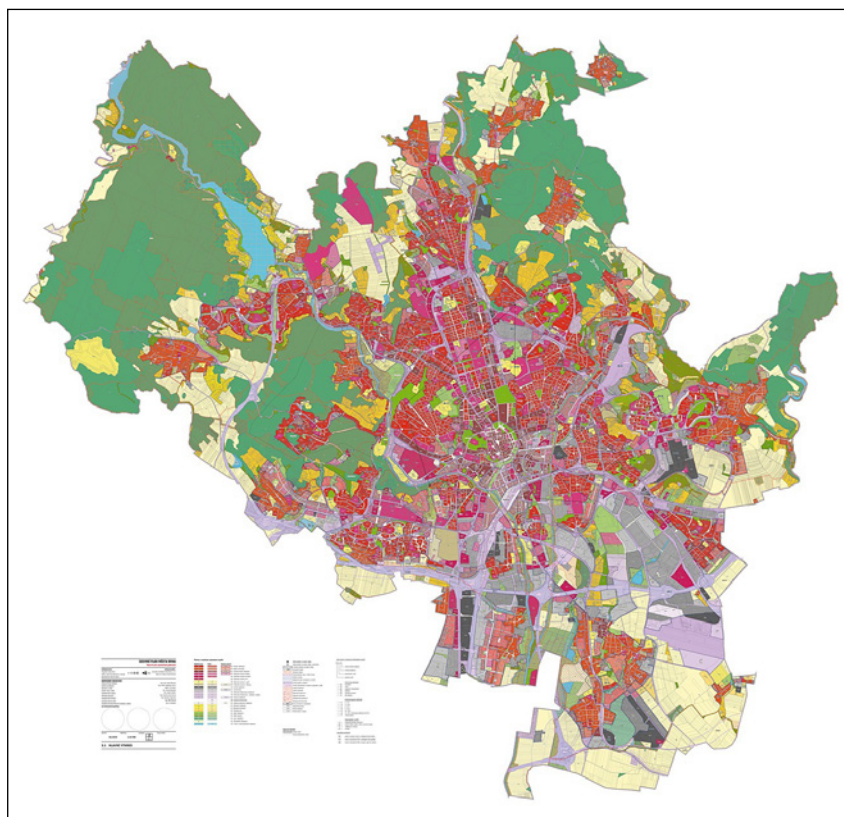
„Brno má být město krátkých vzdáleností a nový územní plán k tomu dává dostatečné předpoklady. Cílem jsou čtvrti, kde lidé na jednom místě najdou pracovní příležitosti, občanskou vybavenost, veřejné služby, volnočasové aktivity i bydlení, a veřejný prostor, k němuž se přistupuje systematicky s důrazem na zeď, vodní prvky a modrozelená řešení. Brno má být město, kde je podporována udržitelná doprava, tedy pěší, cyklistická i ta hromadná,” doplnil ředitel Kanceláře architekta města Brna Jan Tesárek.

[KAM, 10. 12. 2024]

Vítěznou realizací České ceny za architekturu 2024 se stal koncertní sál v Karlových Varech

Hlavní cena a finalisté

Za nejzdařilejší realizaci letos porotci České ceny za architekturu považují **koncertní sál v Karlových Varech** [2023], jehož autory jsou Petr Hájek, Nikoleta Slováková a Martin Stoss z ateliéru Petr Hájek ARCHITEKTI. Jedná se o promyšlenou kovovou skulpturu, jež byla vložena do dvorany opravených Císařských lázní a jež proměnila pomyslné srdce celého objektu, a bez nadsázky se dá říci i regionu. Tato výrazně červená, volně stojící samonosná konstrukce je nově domovskou scénou Karlovarského symfonického orchestru a slouží pro pořádání nejrozličnějších akcí – koncertů, divadelních představení, filmových projekcí či přednášek a konferencí. Celá konstrukce spočívá na šesti podporách navržených tak, aby se snížily vibrace a zachoval se odstup od stěn budovy lázní. „Fascinující je také její variabilita – zasouvací hlediště, nastavitelné orchestrální a panely i zástěny, které upravují akustiku podle aktuálních potřeb, přičemž všechny prvky jsou navrženy

tak, aby byly odolné a snadno se udržovaly,” zhodnotili porotci. Úžasná je také možnost zcela změnit atmosféru díky závěsu, který se dá „zatahnout“ podél celé fasády historické budovy. Porotci vítězům gratulují k tomu, že „*prokázali pozoruhodnou odvahu při překonávání počátečních omezení, vypracovali řešení, jež snoubí historický kontext a požadavky současné doby, a v neposlední řadě je také oceňují za to, že se jim podařilo přesvědčit majitele budovy o správnosti své kreativní a inovativní vize.*“

Porotce České ceny za architekturu velice zaujala také proměna budovy v centru Prahy, ve které se nyní nacházejí umělecké dílny Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze a slouží jako **Technologické centrum UMPRUM** [2023]. Rekonstrukce a přístavba, pod nimiž jsou podepsáni Ivan Kroupa, Jana Moravcová a Tomáš Zmek z Projektového ateliéru UMPRUM, respektuje panorama města a zároveň se umně otevírá veřejnosti díky vynechání jednoho segmentu eklektické fasády přes celou výšku budovy. Vnitřní prostorové uspořádání respektuje původní schéma, novinkou je pak zastřešení haly prosklenou střechou, díky kterému vznikl nový celoročně využívaný prostor uprostřed dispozice. Poloprůhledné prostory kolem centrálního atria umožňují vizuální propojení a také přísun denního světla hlouběji dovnitř. „*Tento projekt je nejen úspěšným architektonickým zásahem do složitého kontextu, ale vynikajícím příkladem toho, jak dodržovat zásady cirkulární ekonomiky pomocí reaktivace místa v centru města použitím trvanlivých a přírodních materiálů a v neposlední řadě i flexibilitě vnitřního uspořádání, které umožňuje případné úpravy i do budoucna,*“ zkonstatovala ve svém hodnocení porota.

Mezi finalisty se zařadila také **Sportovní hala Řevnice** [2023], kterou financoval soukromý investor. Realizace vznikla pro potřeby žáků, sportovních kroužků i celé městské komunity. Přestože je schéma areálu poměrně jednoduché, architekti Peter Sticzay-Gromski, Jan Horký a Sebastian Sticzay z ateliéru Grido, architektura a design se postarali o to, aby architektonický výsledek nebyl triviální. Dle slov poroty tomu napomohlo „*vertikální strukturování hmoty*

s vystupující římsou parteru, které potlačilo dojem velkého monolitu, a také bazilikální osvětlení, vtipně využívající geometrii velkorozponových střešních vazníků, tvořící základní výrazový architektonický prvek. Dřevo na stropě, podlaze a stěnách v interiéru zároveň aktivně přispívá ke kvalitě prostorové akustiky. „*Design interiéru je založen na jednoduché racionalitě, přírodní kráse a kombinaci základních materiálů – betonu, dřeva a skla, jež jsou zabaleny do vnějšího pláště nadčasové bílé omítky odkazující na českou architekturu 30. let 20. století. Uliční frontu tak doplnil elegantní dům, jenž je přínosem pro místní komunitu,*“ shrnuli porotci ve svém hodnocení.

Konverze brownfieldů je v dnešní době již možné považovat za samostatnou architektonickou disciplínu, která naplňuje představy cirkulárního hospodářství a udržitelnosti. Jako promyšlenou a zdařile provedenou porota ocenila **Adaptaci obilného sila** [2023], jež je součástí revitalizovaného areálu Automatických mlýnů v Pardubicích. Při této adaptaci autoři z ateliéru Prokš Přikryl architekti směřovali své architektonické zásahy k prostorovému prožití památky v její celistvosti a zlepšení přístupnosti s ohledem na novou funkci. Zmiňovaný prožitek začal pro porotu již v „*přízemí, které se otevřelo a proměnilo v otevřený a jedinečný prostupný parter pod zásobníky na obilí, přičemž hluboký prostorový zážitek nabízí také zpřístupněný vnitřek zásobníků ve druhém patře.*“ Ve svém hodnocení porotci také nezapomněli zmínit, že je zde „*udržitelnost respektována i při volbě energetických systémů a technologií díky částečnému vytápění pomocí tepelného čerpadla země/voda a šesti geotermálních vrtů.*“ Iniciátor záchrany Automatických mlýnů a zároveň investor úpravy obilného sila Lukáš Smetana letos obdržel i ocenění za výjimečný počín, které je součástí České ceny za architekturu.

Pozornosti poroty neunikla ani **rekonstrukce domu v Kutné Hoře** [2023], při které architekti Jan Holub a Tomáš Hanus z BYRŮ architekti téměř „investigativním“ procesem odkrývali vrstvy paměti domu v historické zástavbě a zároveň je snoubili s novými zásahy tak, aby vytvořili funkční a moderní bydlení pro pětičlennou rodinu. Život domu se

odehrává kolem jádra s točitým schodištěm zakončeným světlíkem, kde zároveň několik nových otvorů přivádí světlo do hloubky domu a vzájemně propojuje jeho jednotlivé vnitřní prostory. Vnější schodiště pak působí jako kontrapunkt k tomuto prvku, avšak společně umožňují plynulý pohyb mezi interiérem a exteriérem. „*Výsledným efektem je dynamický a zároveň plynulý přechod mezi prostory s různým stupněm soukromí, které jsou umně propojeny flexibilními prvky, jako jsou posuvné panely, vnitřní otvory, okna a průsvitné prvky,*“ shodla se porota a zároveň zdůraznila přesah této realizace, neboť je „*příkladem promyšleného a citlivého přístupu k obnově památek v historických městech, což je dnes v Evropě i mimo ni nesmírně důležité téma.*“

Příměstská území jsou ideální místa pro realizaci anonymních staveb. Pokud by se zde měla postavit utilitární stavba určená technickým službám, nikdo by tam ani promyšlený architektonický návrh nečekal. To však neplatí v případě **Základny technických služeb v pražských Lysolajích** [2022], kde se architekti Jan Kalivoda a Vojtěch Kaas z ateliéru PROGRES architekti rozhodli dát do řešení maximum, byli naprosto upřímní a bez zábran reagovali na výzvy prostředí. Odhalené materiály, viditelné rozvody a konstrukční prvky se zde hladce snoubí s průmyslovým charakterem budovy. „*Strojní vybavení umístěné uvnitř se organicky začleňuje do architektury, přitom však architekti nezapomněli ani na lidi, kterým je určena, měkká vrstva budovy projevující se již ve vstupním prostoru v podobě dřevěných bran zjemňujících první dojem. Architekti přitom použili i běžné prvky podporující udržitelnost budovy, jakými jsou zelená střecha, sběr dešťové vody či solární panely,*“ odůvodnila své hodnocení porota a dále přiznala, že „*nás budova zároveň vybízí k tomu, abychom se znovu zamysleli nad neschetnými realizacemi postavenými na okrajích měst po celém světě.*“

Čestné uznání

Zahrádkářské kolonie jsou fenoménem, jehož popularita, byť často v pozmeněné podobě komunitních zahrad, opět narůstá díky tomu, že uchovávají cennou přítomnost přírody v zahuštěné

městské zástavbě. Čestného uznání se letos dostalo nové interpretaci tradiční chatky v jedné z takových kolonií s názvem **Zahradní pavilon** [2023]. Architekti Jan Holub a Tomáš Hanus z BYRŮ architekti vyšli vstříc manželům, kteří si přáli novou stavbu, v níž se však nechtěli zavírat před okolní zahradou. Výsledkem je tak objekt s výklopným panelem, díky němuž se umí jedna strana kompletně otevřít. Splynutí se sousedními chatkami bylo pojednáno pomocí tmavého opalovaného dřeva, jímž je objekt obložen. „Pavilon v zahradě působí osvěžujícím a lehkým dojmem. Přitom se nesnaží definovat zahradu, ale poskytuje svým obyvatelům skromné domácí pohodlí prostřednictvím jednoduchého nábytku, využívání solární energie a zachycování vody,“ zmínila ve svém odůvodnění porota.

Cena předsedy Senátu Parlamentu ČR Miloše Vystrčila

Předseda Senátu PČR Miloš Vystrčil udělil svou cenu v rámci ČCA již potřetí. Letos jej z nominovaných staveb nejvíce zaujal **Nízkoprahový klub v Nové Pace** [2021], jenž je umístěn v zrekonstruovaném suterénu domu z roku 1721 a jenž slouží dětem a mládeži ohroženým sociálním vyloučením. Součástí první etapy úprav, pod níž jsou podepsáni Jana Jandourková Medlíková a Jiří Jandourek z ateliéru atakarchitekti, byla i kultivace veřejného prostoru mezi samotným objektem a přiléhajícím kostelem sv. Mikuláše. „Nízkoprahový klub je krásnou, a přitom přirozenou a důstojnou součástí okolí. Zároveň slouží a pomáhá těm, kteří neměli v životě tolik štěstí, a nabízí jim bezpečné útočiště. Veřejný prostor ve městě tak tato stavba obohatila jak architektonicky, tak svým funkčním využitím,“ odůvodnil své rozhodnutí Miloš Vystrčil.

Ceny ministerstev

Cenu Ministerstva pro místní rozvoj za prosazování kvalitní výstavby prostřednictvím architektonických soutěží získal **park na Moravském náměstí v Brně** [2023]. Tým pod taktovkou CONSEQUENCE FORMA architects revitalizoval v historickém centru Brna intenzivně využívaný veřejný prostor a vytvořil z něj místo s vlastní poetikou nabízející sdílené pohodlí. Středobodem návrhu

je centrální plocha s fontánou a velkorysou masivní lavicí, kde je možné se setkat s přáteli nebo jen tak ležet, sedět či si hrát. Součástí konceptu je také odkaz na původní kulturní místo a prázdno po německém domě. Na rozhraní mezi parkem a ruchem města kolem se nachází i kavárna s dětským hřištěm. Ministerstvo pro místní rozvoj ocenilo, že „díky návrhu vzešlému z bohatě obesané architektonicko-urbanistické a krajinářské soutěže mohlo vzniknout komplexní řešení založené na uplatnění řady oborů a skutečně naplňující potenciál území“. Kvalita městského prostředí je zde rozvíjena snad ve všech parametrech, neboť místo „posiluje socioekonomické funkce, zajišťuje podmínky pro rozvoj ekosystémových služeb, tedy rozvoj především vegetace zadržující vodu, stínící a chladící širší okolí a nabízející útočiště i pro živočichy“.

Cena Ministerstva průmyslu a obchodu za příkladnou revitalizaci brownfieldu náleží **Mlýnu Hrušky** [2022] na Slovácku. Vnukovi původních majitelů se v tomto případě díky studiu Pelčák a partner architekti podařilo zrekonstruovat bývalým JZD zdevastovanou ruinu tak, že neztratila nic na svém původním původu. Ministerstvo ocenilo, že se „charakter historické budovy přirozeně skloubil se současnými potřebami. Precizně a s respektem bylo přistupováno k tradičním stavebním materiálům i detailům, cihlová fasáda byla zrestaurována, vlnitý plech nahradila nová střecha, stavba se otevírá veřejnosti pergolami a verandou“. Původní prostorové kontinuum vnitřku stavby upomíná její nynější hlavní prostor výšky dvou podlaží, kde se nachází kavárna, resp. místo pro kulturní a společenské akce určené místním i návštěvníkům moravského Podluží, čímž se „podařilo posílit komunitní aktivity a prožitky, které zde chyběly,“ uzavírá své hodnocení ministerstvo.

V rámci České ceny za architekturu byla vůbec poprvé udělena i Cena Ministerstva kultury za zkvalitnění veřejného prostranství. Tohoto ocenění se dostalo **obnově Tachovského náměstí v Praze** [2023], jejímiž autory jsou Jiří Opočenský a Štěpán Valouch ze studia OVA, kterým se podařilo zharmonizovat mnohovrstevnatost pohledu na zvelebování veřejných prostranství. Jedná se o přestavbu místa, které bylo řadu let zane-

dbané a nesourodé a jehož vzhled i fungování nabylo v průběhu času mnoho podob. Základním konceptem návrhu byl přitom pohyb z města do zeleně na Vítkově či do tunelu vedoucího do Karlína. Dle hodnocení ministerstva „je v současnosti náměstí komunikačním uzlem, plochou pro zahrádky restaurací, místem plným zeleně. Historii místa připomíná relikty bývalé váhy pro tehdejší trhovce a obchodníky, nově je to však i prostor, kde jsou mimo jiné umístěna také umělecká díla a místa odpočinku. Na to, jak je výčet funkcí pestrý, je výsledek až nečekaně klidný, uspořádaný, místy až hierarchický, a celkově je v souladu se svým okolím. Pomocí jemných zásahů dokázal ateliér OVA zachovat všechny funkce a relikty náměstí včetně víceúrovňové křižovatky. Podařilo se vytvořit kultivovaný veřejný prostor, který zde dosud chyběl,“ vysvětluje své hodnocení ministerstvo.

Ceny partnerů

Cenu společnosti Central Group za inovativní přístup k řešení nového bydlení obdržel devítipodlažní **bytový dům Iconik v pražském Karlíně** (ateliér edit! – Ivan Boroš, Juraj Calaj, Vítězslav Danda, 2023). „Svým tvaroslovím, a především použitými materiály, jako je cihla a železo, odkazuje na industriální minulost této části města. Uliční průčelí domu je opticky rozděleno do dvou hmot použitím různých cihelných obkladů, aby bylo zachováno měřítko okolní zástavby, a přitom neutrpěla jednota konceptu. Jde o povedený příklad dostavby do dynamicky se rozvíjející pražské čtvrti,“ ocenila společnost Central Group.

Cena společnosti VEKRA za nadčasové řešení s důrazem na skloubení estetické a užitné hodnoty byla udělena **Štvanic-ké lávce v Praze** (ateliér AI PRAHA – Petr Tej, Marek Blank, Jan Mourek, Aleš Hvízdal a Jan Hendrych, 2022), která propojuje Holešovice, Karlín a ostrov Štvanice pro pěší a cyklisty. Konstrukce z ultra vysokohodnotného betonu vznikla s respektem k pohybu lidí, ke stromům i k řece, její design je zároveň nadčasový, čistý, elegantní a až sochařsky pojatý. Precizní minimalistické řešení celé lávky doplňují stejně precizně zpracované detaily. „Profesionální přístup k řešení, díky němuž se podařilo skloubit estetické a užitné vlastnosti, a špičková kvalita

jsou hodnoty, které oceňujeme," uzavřela hodnocení společnost VEKRA.

Cenu společnosti VELUX za práci s denním světlem získal **Zahradní pavilon**, jenž se nachází v zahrádkářské kolonii nedaleko Vltavy v Praze (ateliér BYRÓ architekti – Jan Holub a Tomáš Hanus, 2023). „Ačkoli se často předpokládá, že přístup k dennímu světlu a čerstvému vzduchu je automatický, realita bývá odlišná. Tento dům boří hranice mezi interiérem a exteriérem – příroda se doslova stává součástí domu a dům zase součástí přírody. Tento přístup ukazuje, jak lze jednoduchými a funkčními prvky přivést přirozené světlo a čerstvý vzduch tam, kde jsou nejvíce potřeba,“ odůvodnila své rozhodnutí společnost VELUX. Tato realizace získala také čestné uznání poroty České ceny za architekturu.

Cena Agentury ochrany přírody a krajiny ČR

Svou Cenu za citlivé a šetrné řešení stavby ve venkovském prostředí předala již v červnu na nominačním večeru ČCA i Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK ČR). Tentokrát ocenění putovalo do Moravskoslezských Beskyd, a to **Zvoničce v Krásné** [2023], kterou navrhli a postavili autoři z ateliéru Kocián & Liška Architekti. AOPK ČR na tomto tradičním sakrálním prvku v horské krajině ocenila skloubení „místní stavební zvyklosti s moderním výrazem současné dřevostavby“.

Ocenění za výjimečný počín v oblasti architektury

Akademie ČCA každoročně uděluje také ocenění za výjimečné aktivity v oblasti architektury. Letos v červnu si toto ocenění na nominačním večeru ČCA v Holešovické tržnici převzali architekti **Lukáš Smetana** a **Zdeněk Balík** za iniciativu vedoucí k záchraně a vydařené konverzi Gočárových Automatických mlýnů, které jsou dnes centrem kulturního a společenského dění v Pardubicích. Ostatně smysluplnost této činnosti a kvalitně odvedená práce neušla ani pozornosti poroty ČCA, jež adaptaci obilného síla v areálu Automatických mlýnů vybrala mezi letošní finalisty (viz výše).

[ČCA, 7. 11. 2024]

Grand Prix Architektů – Národní cenu za architekturu 2024 vyhrála Štvanická lávka

Vítězem soutěže Národní cena za architekturu 2024 vyhrál projekt Štvanické lávky, jejímiž autory jsou Petr Tej, Marek Blank, Jan Mourek, Aleš Hvízdal a Jan Hendrych. Jemná prostorová křivka je konstruována jako plynulá cesta vycházející z dynamiky pohybu chodců a cyklistů. Koncept konstrukce mostu reaguje pokorně na panorama Prahy, na napojení na holešovický a karlínský břeh i na napojení rampou na ostrov Štvanice. Konstrukce nejde do výšky, nebrání chodcům a cyklistům v pohledech na město, vodu a stromy. Mostovka je podepřena dvěma nábrežními opěrami, dvěma pilíři na krajích ostrova Štvanice, aby do ostrova co nejméně zasahovala, a dvěma pilíři v nesplavném rameni řeky Vltavy. Na Štvanici volně schází rampa, jejíž půdorysná křivka kopíruje křivku hrany ostrova.

Architektura mostu využívá minimalistického sochařského tvarosloví. Most je z kvalitního ultra vysokohodnotného betonu s rozptýlenou výztuží (UHPFRC – Ultra High Performance Fibre Reinforced Concrete) s povrchem odpovídajícím lesklému bílému mramoru.

Hlavní nosná konstrukce mostu je tvořena spojitým železobetonovým nosní-

kem s podélným předpětím a příčným řezem tvaru písmene H. Jedná se o dva plnostěnné boční parapetní nosníky s mezilehlou deskou mostovky, která je podporována příčnými žebry. Výrobně a montážně jde o segmentovou mostní konstrukci tvořenou 57 prefabrikáty. Krajní pole konstrukce kvůli bezbariérovému a plynulému navázání na holešovické straně klesá pod hladinu povodně na úroveň chodníku na nábřeží. Toto pole je navrženo jako vertikálně pohyblivé v místě opěry, kde je umístěn hydraulický pístový mechanismus pro zajištění vertikálního zdvihu nad úroveň tisícileté vody. Jedná se o zdvih cca o 3 m při pootočení pole kolem převýšeného konce u prvního pilíře ve Vltavě. Součástí konstrukce je ornamentální bronzové madlo s figurálními motivy zvířecích hlav na koncích od sochaře Aleše Hvízdala. V madle je integrováno osvětlení lávky. Na ostrově Štvanice u vstupu na lávku je umístěna figurální socha s názvem Řeka od sochaře Jana Hendrycha.

V kategorii Urbanismus byl oceněn projekt **Rekonstrukce tržiště Pod Kaštany ve Zlíně** (Jitka Ressová, Jan Pavézka, Kateřina Kočová, Hana Maršíková – ateliér element architects), v kategorii Krajinářská architektura a zahradní tvorba **park Historie Aš** (Ondřej Pihrt, Štefan Šulek, Ondřej Laciga, Petr Kostner, Martina Kostnerová, Tomáš Prinz).

[grandprixarchitektu.cz, 2024]

Štvanická lávka v Praze

Foto © Alex Timpau

Správa železnic bude mít v příštím roce na obnovu tratí a stanic k dispozici 62,7 miliardy korun. Rekordních 39,3 mld. Kč půjde na investice, odstartuje modernizace důležitého uzlu Česká Třebová a začne výstavba prvních částí rychlotratě z Brna do Přerova na 200 km/h, pokračovat bude příprava vysokorychlostních tratí.

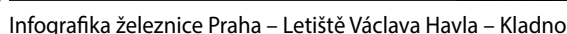
Správa železnic aktuálně rekonstruuje tři desítky nádražních budov, v příštím roce se rozběhnou práce na dalších více než dvaceti místech. Celkem půjde na jejich údržbu, opravy a rekonstrukce téměř 2,3 mld. Kč.

vzniknou nová nádraží v Praze-Bubnech a Brně – Králově Poli. V příštím roce pak zahájíme rekonstrukci zbývajících částí Fantovy budovy na pražském hlavním nádraží, úplně nový objekt začneme budovat v Mladé Boleslavi," popisuje generální ředitel Správ železnic Jiří Svoboda.

I v roce 2025 bude pokračovat realizace projektu železnice na Letiště Václava Havla. K už probíhajícím stavbám tak přibude modernizace úseku z Prahy-Ruzyně do Kladna. Naplno se rozběhne rekonstrukce hlavního nádraží v Hradci Králové a také stanice Česká Třebová, která projde celkovou přestavbou odpovídající jejímu významu pro osobní i nákladní dopravu.

Naplnlo pokračuje příprava vysokorychlostních tratí, z plánovaného počtu 750 km je nyní naprojektována už plná polovina budoucí sítě. Správa železnic vybrala i projektanta poslední části vysokorychlostní trati z Prahy do Brna, a to úseku mezi Světlou nad Sázavou a Velkou Bíteší. Současně začal geologicko-inženýrský průzkum v Prosenicích a Přerově-Čekyni na trase budoucí VRT Moravská brána. Ještě letos se plánuje také v místě Krušnohorského tunelu.

Na opravy a údržbu tratí půjde v příštím roce 19,25 mld. Kč. Tato částka se ale ještě navýší o prostředky určené na odstranění povodňových škod. Mezi nejvýznamnější akce příštího roku patří celková oprava ozubnicové dráhy

Vizualizace terminálu VRT Praha-východ

z Tanvaldu do Kořenova, dále oprava trati Olbramovice–Sedlčany nebo kolejí a výhybek ve stanicích Příbram a Česká Kamenice. Obnova čeká také most přes řeku Jihlavu mezi stanicemi Jihlava a Jihlava-město.

Kde už máme hotovo

Významným zlepšením pro cestující na východě Čech bylo dokončení celkové rekonstrukce pardubického hlavního nádraží, navíc skončily práce i na navazujícím úseku do Stěblové. Nyní je tak dvoukolejná téměř celá trať mezi oběma východočeskými metropolemi. Dvě koleje, a navíc i trolejové vedení pro elektrické vlaky, získá do konce roku úsek ze Střelice do Zastávky u Brna. Druhá kolej přibyla rovněž v Praze na Branickém mostě a v úseku po novou odbočku Spořilov.

Z hlediska mezinárodní dopravy je důležité dokončení modernizace trati z Lanžhota na státní hranici se Slovenskem. Ještě letos dokončíme rekonstrukci vsetínské stanice včetně budovy terminálu a otevřeme nový nadjezd přes koridor v olomoucké Holické ulici. Po celkové rekonstrukci se už vrátily vlaky mezi Vlkov u Tišnova a Křižanov.

Správa železnic letos dokončila obnovu hned několika rozsáhlých budov, a to v Plzni, Českých Budějovicích a Berouně. V Teplicích pak skončila první etapa zaměřená na fasádu a střechu tohoto historicky cenného objektu. Hotovo hlásí stavbaři také ve Světlé nad Sázavou.

[StavbaWEB.cz, 22. 11. 2024]

Projekt příměstského parku Soutok získal významné zahraniční ocenění

Hlavním koncepčním pracovištěm města Prahy v oblasti architektury a urbanismu je Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy (IPR). Do rozhodování kudy povedou koleje a potrubí nebo kde vznikne park, se vždy snaží zapojit veřejnost, protože ta do projektů vnáší autentickou znalost prostředí a jeho problémů. Tímto způsobem vznikl i projekt Soutok, který získal 3. října 2024 v britském Birminghamu významné mezinárodní ocenění West Midlands National Park (WMNP) Awards. Je to velký úspěch, soutěže se zúčastnily týmy z celého světa, do finále jich postoupilo sedm.

Říční niva na soutoku Berounky a Vltavy na jižní hranici Prahy má rozlohu přes 1 300 ha, území je rozděleno mezi pět městských částí a město Černošice. Střetává se zde spousta různých zájmů,

jejichž výsledkem bývají nekoordinované zásahy ničící krajinu. IPR proto navrhl řešení v podobě příměstského parku Soutok.

„Projekt příměstského parku Soutok je zcela unikátní svým rozsahem, co se rozlohy území týká, i přístupem ke všem zúčastněným, tedy obyvatelům, institucím, městským částem a obcím a zejména k samotné přírodě. Zohlednit tolik vrstev a zájmů byla velká výzva a usilovná práce, a i díky tomuto významnému ocenění, které projekt a jeho autoři získali, můžeme říci, že stála za to. Nebát se dělat městské projekty inovativně má smysl,“ říká náměstek primátora hl. m. Prahy pro územní rozvoj Petr Hlaváček.

„Budoucí podoba příměstského parku přispěje k biodiverzitě daného území, zajistí lepší zadržování vody v krajině skrze revitalizaci břehů obou řek a také k přírodě šetrnou protipovodňovou ochranu obcí s ním sousedícím. Je skvělé, že náš projekt zaujal i v zahraničí,“ říká náměstkyně pro životní prostředí a klimatický plán Jana Komrsková.

Bez kontaktu s přírodou onemocníme

Návrh IPR se skládá ze dvou projektů: Interpretace aspektů krajiny prostřednictvím umění a Příměstský park jako nástroj pro snižování dopadů klimatické změny. První z nich reaguje na celosvětový fenomén „Nature Deficit-Disorder“, který ukazuje (zejména u dětí) na souvislost mezi poškozením zdraví a ztrátou kontaktu s přírodou a zkoumá, jak prostřednictvím umění můžeme dosáhnout hlubších zážitků z přírody.

Vizualizace příměstského parku Soutok

V rámci druhého projektu vypsal IPR mezinárodní krajinářsko-urbanistickou soutěž. Tu na jaře 2023 vyhrál tým složený z architektonických studií EMF (Katalánsko), Norma (ČR) a Pareto (Francie). Jejich společnou vizi pak institut představil kompetentním institucím a veřejnosti a zapojil je do konzultací. Komentáře architektům posloužily při dopracování návrhu.

Soutok zvítězil

Precizně vypilovaný návrh byl vybrán do finále WMNP Awards a ze sedmi nejlepších krajinářských projektů z celého světa nakonec vzešel jako vítěz. „Porotci ocenili náš celkový přístup k celému území a kromě závazku k inovativním modelům řízení a financování vyzdvihli také program komunitních akcí, které mají za cíl zaujmout a přesvědčit místní obyvatele,“ říká ředitel IPR Ondřej Boháč.

Vyhlášení výsledků proběhlo ve čtvrtek 3. října 2024 v Birminghamu.

[IPR, 8. 10. 2024]

Mapová aplikace ukazuje, jak se obyvatelé Prahy pohybují v čase a prostoru

Podle Českého statistického úřadu (ČSÚ) používalo v roce 2022 mobilní telefon 99 % osob starších 16 let. Institut plánování a rozvoje hl. m. Prahy (IPR) získává z provozu těchto mobilních telefonů anonymizovaná data a nyní je poskytuje široké veřejnosti formou mapové aplikace a krátkých graficky zpracovaných přehledů. Data pocházejí od operátorů T-Mobile a O₂.

Cílem je efektivnější hospodaření

IPR a jednotlivé městské části z aplikace například zjišťují, jak dojíždějí do školy, do práce a za službami zatěžují infrastrukturu, což potom zohledňují při územním a strategickém plánování. Cílem je, aby s veřejnými prostředky bylo nakládáno s co největší efektivitou. Podrobný přehled dynamiky pohybu obyvatel v Praze a okolí také skýtá potenciál pro zkvalitnění veřejných služeb.

Lokalizační a geolokační data získaná od mobilních operátorů pak IPR předává do datové platformy Golemio. Výsledkem jsou tzv. dashboardy, jednoduché grafické přehledy roztržiděné podle témat, které jsou veřejnosti k dispozici na zde: <https://golemio.cz/data/data-mobilnich-operatoru>.

„Data mobilních operátorů ukazují, že celý region je velmi dynamický, což už analyzoval materiál IPR Územní studie Pražského metropolitního regionu: Územní studie I. Infrastruktura. Bez využívání těchto dat je plánování v současnosti nemyslitelné. Námět k podrobnější studii ukazuje také nerovnoměrnost pohybu v jednotlivých okrajových částech Prahy,“ uvedl Petr Hlaváček, náměstek primátora hlavního města Prahy.

Mapová aplikace s názvem Časoprostorové chování uživatelů je umístěna na webu IPR (<https://app.iprpraha.cz/apl/app/casoprostorove-chovani-uzivatelu/>), k tomu je také srozumitelně popsána metodika vyhodnocování dat (<https://iprpraha.cz/stranka/4307/casoprostorove-chovani-uzivatelu-data-od-mobilnich-operatoru>). Po jednoduchém zadání parametrů může každý v aplikaci sledovat, kolik obyvatel vycestovalo v průměrný pracovní den nebo o víkendu z Prahy a kam, kolik lidí a odkud naopak do Prahy přijelo nebo jak se mění počet lidí v jednotlivých částech města v průběhu dne.

Získávání dat z mobilů

Aby byl mobilní telefon schopen provozu, musí být připojen k základnové stanici (BTS – Base Transceiver Station). Každá stanice pokrývá určitou část území a když se člověk mezi nimi pohybuje, jeho telefon se k nim automaticky přihlašuje. Stanice obsluhují mnoho různých zařízení najednou, jednotlivé záznamy mobilní operátoři vyhodnocují a výsledkem těchto analýz jsou anonymizovaná data, která obsahují souhrnné informace za vybrané území a časovou jednotku.

„Zpracovávat primární data může pouze mobilní operátor. K nám už se pak dostávají data anonymizovaná, která mohou být dále legálně vyhodnocována a zveřejňována,“ popisuje proces ředitel IPR Ondřej Boháč.

Při zpracování a předání dat se nikdy neurčuje přesná poloha zařízení, přiřazuje se pouze oblast pokrytí BTS. Rovněž se nejedná o záznamy jednotlivých osob, vždy jsou předávány souhrnné a anonymizované informace. Proces anonymizace probíhá již na straně mobilního operátora.

Vyhodnocování dat

Základním principem je využití tzv. časových oken, kdy je den rozdělen na tři části. Ranní okno trvá v čase 0:00–4:59 h., denní v čase 5:00–18:59 h. a večerní v čase 19:00–23:59 h. Lokality uživatelů se pro každé okno určuje na základě té BTS, na jejímž území strávil nejvíce času. Další hodnocení dělí uživatele s podobným chováním na skupiny, které analytici nazývají „hospodář“, „nomád“ apod. Každý uživatel je vyhodnocován každý den samostatně, bez ohledu na hodnoty z předchozích dnů. Výsledkem je tak statistika pro každý den zvlášť. Technologicky jsou data upravena tak, aby byly vyhodnocovány pouze SIM karty v mobilních telefonech, z analýzy jsou vyřazena data roamingových uživatelů. Jako srovnávací referenční bod slouží analytikům dostupná data z ČSÚ o počtu obyvatel v ČR.

Další rozvoj a využití aplikace v budoucnosti

Začátkem října proběhla na toto téma v Centru architektury a městského plánování (CAMP) na IPR konferenci, na níž se s aplikací blíže seznámili zástupci městských částí a magistrátu. Přítomní analytici ze společnosti Operátor ICT, která pro Prahu zajišťuje široké spektrum IT služeb, analyzovali v rámci workshopu požadavky uživatelů s cílem zlepšení využitelnosti dat a na případné další pořízení dat, aplikaci tedy možná čeká inovace a rozšíření do budoucna.

[IPR, 26. 11. 2024]

Brno má nový standard odkládacích míst pro jízdní kola a koloběžky

Jasně a jednotně požadavky na označování odkládacích míst, jejich umístění

i podobu potřebného mobiliáře – nejen to přináší nový Standard odkládacích míst pro jízdní kola a koloběžky, který vypracovala Kancelář architekta města Brna ve spolupráci s Odborem dopravy Magistrátu města Brna (MMB). Dokument, který schválila Rada města Brna, má do budoucna zlepšit podmínky pro cyklistiku a zároveň přispět ke kultivaci veřejných prostranství. Standard se stal od 1. prosince 2024 podkladem závazným pro útvary MMB a jeho příspěvkové organizace a doporučeným pro městské části a obchodní společnosti se stoprocentní majetkovou účastí Brna.

Nový standard zavádí jednotné požadavky na mobiliář, který tvoří nerezové stojany umožňující bezpečné zaparkování a zamčení kol či koloběžek. Stojany jsou navrženy tak, aby zajistily stabilitu, přístupnost a odolnost proti vandalismu a korozi. Už několik let v ulicích města tes-

tované provedení přináší výhody v oblasti udržitelnosti i nízkých nákladů na údržbu. Oblý tvar konstrukce zabraňuje také odírání rámu jízdního kola při parkování.

„Novým standardem pro odkládací místa pro jízdní kola a koloběžky reagujeme na stále rostoucí zájem o cyklistickou dopravu a potřebu odpovídající infrastruktury. Tento dokument přináší jasné a srozumitelné pokyny, které zajišťují, že cyklisté a cyklistky najdou kvalitní a bezpečná místa k zaparkování svých kol po celém městě, jak si přáli i v nedávné cykloanketě!“, sdělil radní pro oblast dopravy Petr Kratochvíl.

Součástí nového standardu je doporučené vymezení a označování míst s ohledem na lokalitu. V městské památkové rezervaci bude doporučeno označit odkládací místa kamennou dlaždicí se siluetou kola, v jiných částech města

půjde použít i betonovou hladkou dlažbu nebo dlažbu vsakovací. Dokument specifikuje minimální rozměry stojanových a odkládacích míst, detaily lemování i minimální průchozí šířku chodníku.

„Jednotné a dobře definované odkládací plochy pro jízdní kola a koloběžky přispějí nejen ke vhodnějším podmínkám pro cyklisty, ale také ke zlepšení celkové estetiky a uspořádanosti veřejného prostoru,“ dodal Petr Bořecký, radní pro oblast územního plánování a rozvoje.

Nový standard od 1. prosince 2024 stanoví jasná pravidla pro odkládací místa a poskytne vodítka pro projektanty i realizátory, kteří je budou navrhovat a budovat. Zároveň podpoří přívětivé prostředí pro rozvoj cyklistiky jako jednoho z udržitelných způsobů dopravy.

[IPR, 26. 11. 2024]

TISKOVÉ ZPRÁVY

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Senát schválil bypass digitalizace stavebního řízení. Přechodné období potrvá do konce roku 2027

Senátoři 11. prosince 2024 schválili novelu stavebního zákona, která pomůže překlenout potíže s digitalizací stavebního řízení (DSŘ), tzv. bypass. Návrh úprav v říjnu letošního roku připravilo Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR) ve spolupráci s pracovní skupinou pod vedením ministra dopravy Martina Kupky. Pokud nyní návrh zákona podepíše prezident republiky, měl by začít platit už od 1. ledna 2025.

Řešení bypassu je navrženo ve dvou rovinách – legislativní a technologické. Legislativní řešení vychází ze Zprávy o stavu digitalizace stavebního řízení včetně návrhu dalšího postupu. Spočívá v povinném elektronickém odevzdávání dokumentů přes Portál stavebníka v případě dokumentace zpracované projektantem a zároveň bude zachována možnost používat stávající lokální

systémy stavebního řízení pro stavební úřady a dotčené orgány. *„K této mírnější variantě jsme se přiklonili s kolegy z vlády už na jednom z našich říjnových jednání. Přísnější varianta legislativního bypassu počítala s úplným vypnutím systémů digitálního řízení. V rámci částečného legislativního bypassu stanoví zákon přechodné období, ve kterém bude činnost v některých informačních systémech stavební správy ze strany stavebních úřadů a dotčených orgánů dobrovolná. Nedojde tedy k vypnutí funkcionalit všech informačních systémů stavební správy,“* řekl ministr pro místní rozvoj Petr Kulháněk. Dojde k omezení některých evidenčních povinností ze strany stavebních úřadů, pořizovatelů a orgánů územního plánování a také k rozvolnění náběhu některých funkcionalit informačních systémů.

Technologické řešení v úterý senátorům představili na semináři ministr pro místní rozvoj Petr Kulháněk, ministr dopravy Martin Kupka a vrchní ředitel sekce IT Karel Trpkoš. Jde o úpravy systému tak, aby byla zvýšena stabilita a spolehlivost systému, a dále doplnění funkcionalit tak, aby systém stavebního řízení byl v souladu s legislativním rámcem dle nového stavebního zákona a se zohled-

něním legislativního bypassu. Mezní termín je 31. prosince 2024.

K 31. lednu 2025 je cílem vytvořit univerzálních technologické rozhraní (API) pro možnost připojení lokálních aplikací (systém pro podporu stavebního řízení, systémy spisové služby atp.) na systém (Informační systém stavebních řízení). Tím dojde k zachování práce v lokálních systémech stavebního řízení, zachování práce se stavební dokumentací v digitální podobě a stát nepřijde o centrální pohled na data o stavebních řízeních. *„Cílem legislativního bypassu zdaleka není dosáhnout optimálního stavu, ale zejména zajistit všem účastníkům stavebního řízení potřebnou právní jistotu. Technologický bypass má pak prolomit bariéru, kterou způsobují systémy DSŘ, a věřím, že povede k většímu komfortu práce všech úředníků,“* dodal ministr Kulháněk.

Mezitím pokračují práce na stabilizaci a rozvoji systémů digitálního stavebního řízení. *„V průběhu listopadu jsme se věnovali zpřístupnění dalších funkcí ISSŘ a zkvalitnění systémové infrastruktury. V prosinci pak podnikneme několik drobných změn a oprav pro zvýšení stability funkcí v ISSŘ i Portálu stavebníka. Další funkcionality chceme přidávat*

od ledna. Půjde například o notifikace dotčených orgánů o nových verzích záměrů, možnost aktualizace části dokumentace prostřednictvím Portálu stavebníka či možnost vložení hotového BPP balíčku rovněž do Portálu,” vysvětlil Petr Kulhánek.

Přechodné období bude trvat do konce roku 2027. MMR do této doby provede novou zakázku na vybudování systému digitalizace stavebního řízení (bez NGÚP), včetně procesní a business analýzy. Zakázku očekáváme v hodnotě vyšších stovek milionů korun. Délka přípravy zakázky, soutěžení a vytvoření systému se odhaduje na 32–38 měsíců. Předpokladem tedy je, že plně funkční systém digitálního stavebního řízení bude zprovozněn od 1. ledna 2028. „Stále platí, že nový dodavatel nemusí dosud provedenou práci na DSŘ hodit do koše. Na současných systémech bude možné dál stavět, využít je a dále je rozvíjet,” připomněl ministr Kulhánek. MMR v současné době čeká na výsledky auditu DSŘ, který zadalo ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí. Audit posoudí dosavadní postupy jak v oblasti právní, tak technické. Výsledek bude známý zhruba v polovině ledna 2025.

[11. 12. 2024]

Výsledky dopadové studie dostavby jaderné elektrárny Dukovany

Téměř 10 000 nových obyvatel, 3 000 chybějících bytů a nedostatek lékařů. Na druhé straně vyšší příjmy obcí, vyšší zaplněnost dosud málo vytížených školských zařízení a do budoucna lepší prosperita regionu. To jsou některé ze závěrů studie, která řeší socioekonomické dopady dostavby bloků jaderné elektrárny Dukovany.

„Jde o klíčový dokument, který nám dává jasnější obrázek, co bude dostavba bloků v Dukovanech znamenat a obnášet pro přilehlé obce. Na tuto studii musí navázat akční plán, který bude specifikovat jednotlivé kroky, které bude třeba udělat. Musíme se připravit na příchod nových zaměstnanců do regionu, a v tomhle

ohledu nás čeká ještě hodně práce. Většina negativních dopadů se v území totiž projeví okamžitě se zahájením stavby. Jejich důsledky proto musíme řešit už teď a maximálně je eliminovat, aby dostavba Dukovan přinesla kýžený prospěch pro region a nebyla zátěží. Všechno pak musí probíhat i ve spolupráci s vysoutěženým dodavatelem, protože to musí kryt i jeho potřeby a představy, se kterými do Dukovan přichází,” uvedl ministr pro místní rozvoj Petr Kulhánek.

„Dostavba Dukovan není jen o samotné elektrárně, projekt přinese Vysočině a Jihomoravskému kraji řadu výzev, ale zároveň i obrovský rozvoj v oblasti bydlení, školství, dopravní infrastruktury a velké hospodářské příležitosti pro několik generací ve všech navazujících oborech. Studie dává pro vládu, kraje, obce i soukromý sektor vodítka a doporučení, jak výzvy zvládnout a jak maximálně využít příležitosti ve prospěch celého Česka. Do přípravy studie jsme se aktivně zapojili a budeme spolupracovat i na implementaci závěrů a úkolů, které by měla projednat vláda,” dodal ministr průmyslu a obchodu Lukáš Vlček.

„Z pohledu našeho regionu vnímám výstavbu nového jaderného zdroje v Dukovanech jako příležitost k vyvážení negativních trendů, které se již nyní v území objevují a mohly by mít v dlouhodobém horizontu vážné ekonomické a sociální důsledky pro tuto oblast. Jmenovat lze například stárnutí a úbytek obyvatelstva nebo dostupnost některých služeb. Příliv mladých, kvalifikovaných lidí, kteří zde budou zakládat rodiny a usídlí se v regionu s vazbou na silného zaměstnavatele, bude bezesporu výhodou. Dalším důležitým přínosem bude rozvoj dopravní infrastruktury a zlepšení dostupnosti služeb, které v regionu dlouhodobě chybí. Příkladem může být výstavba potřebné dopravní infrastruktury, jako jsou obchvaty Jihlavy, Brtnice či Okříšek, které nejen usnadní přepravu komponent a materiálu pro samotnou stavbu, ale zároveň přinesou do budoucna výhody místním firmám, obyvatelům i návštěvníkům,” zmínil hejtmán Kraje Vysočina Martin Kukla. V centru dění bude především město Třebíč. „Třebíč a Třebíčsko je energetický region. Pokračování jádra je pro nás výborný signál pro další rozvoj

území. Už více než deset let se na dostavbu systematicky připravujeme, jak z hlediska rozvojových ploch, bytové výstavby a přípravy dopravní infrastruktury, tak z hlediska kapacit ve školách i podporou do zdravotnictví,” doplnil starosta Třebíče Pavel Pacal.

Kromě Kraje Vysočina zasáhne dostavba také Jihomoravský kraj. „Dostavba jaderné elektrárny Dukovany bude pro Jihomoravský kraj důležitá a zároveň přínosná pro města a obce, kterých se dotkne. Příprava logistických podmínek a infrastruktury je v plném proudu. Naším cílem bude i to, aby práci na této stavbě dostaly jako subdodavatelé také místní firmy a lidé. To přinese zlepšení životní úrovně obyvatel,” řekl Marek Sovka, náměstek hejtmána Jihomoravského kraje pro regionální rozvoj a koordinaci přípravy výstavby JEDU II. Pozitivní dopady lze očekávat u obcí, ve kterých se obyvatelé usídlí trvale nebo budou poskytovateli vybraných veřejných služeb. Negativní dopady mohou nastat tam, kde budou ubytovány osoby v hromadných ubytovacích zařízeních nebo ubytovnách. Další negativní vliv může pro obce plynout z dopravního zatížení nebo tam, kde je již nyní nedostatek veřejné a technické infrastruktury. Řešení by mohl nabídnout případný kompenzační mechanismus. Obecně lze ale říct, že pozitivní dopady dostavby jaderné elektrárny Dukovany (dále jen EDU) v dotčeném území převažují nad těmi negativními.

Populační vývoj obcí

V souvislosti s dostavbou EDU je odhadováno, že se v dotčeném území bude na vrcholu výstavby v polovině 30. let pohybovat až 9 700 nových obyvatel (osob podílejících se na výstavbě a jejich rodinných příslušníků). Převážně se bude jednat o české občany. Největší počet těchto osob je odhadován v Třebíči, Moravském Krumlově, Ivančicích, Náměšti na Oslavou, Hrotovicích a v Jaro-měřicích nad Rokytnou. Dostavba EDU povede v území ke zmírnění vylidňování a stárnutí populace v tomto území.

Doprava

Stav silniční infrastruktury v současné chvíli odpovídá svému zatížení a vy-

značuje se zejména lokálními problémovými úseky (intravilány měst a obcí) a závadami. Dostavba EDU povede ke zvýšení individuální automobilové dopravy. Pro omezení jejího nárůstu se doporučuje rozvoj sítě hromadné dopravy, především té autobusové. Zejména se doporučuje upravit časové polohy spojů z Moravského Krumlova, Náměšti nad Oslavou, Hrotovic a Moravských Budějovic tak, aby odpovídaly začátku a konci směn. Příležitostí je také realizace infrastruktury pro cyklisty nebo širší využití železniční sítě vč. vlečky do EDU pro návozy surovin a materiálu z území Jihomoravského kraje, aby nedošlo k zatěžování silniční infrastruktury těžkou nákladní dopravou v obcích na návoзовých trasách v okolí EDU. Nutné bude vybrat lokalitu pro překladiště a nastavit organizaci celé přepravy.

Zdravotnictví

V dotčeném území je oproti běžné úrovni v České republice už v současné době nižší dostupnost zdravotní péče, a to zejména u praktiků, pediatrů, stomatologů, gynekologů a jiných specialistů. Dostupnost se liší napříč územím. V souvislosti s dostavbou EDU, ale také stárnutím populace, se ještě prohloubí tlak na jednotlivé druhy péče, a ta se může stát ještě méně dostupnou.

Krizové řízení a ISZ

Reálné dopady na integrovaný záchraný systém (ISZ) budou za standardní situace v dotčeném území zanedbatelné. Kapacitní problémy způsobí spíše nedostatek zaměstnanců ve složkách IZS. Obava ze zvýšení míry kriminality v důsledku vyššího počtu cizinců v dotčeném území nebyla v rámci studie prokázána. Bezpečnostní rizika budou pravděpodobně lokální v místech s vyšší koncentrací osob. V důsledku vyšší koncentrace nových obyvatel včetně cizinců se může v dotčeném území snížit úroveň vnímané bezpečnosti místními obyvateli.

Ubytování, bydlení a volnočasové aktivity

V dotčeném území je pro účely dočasného ubytování k dispozici 7 573 lůžek, z čehož je 2 607 (23 %) v přímém okolí

EDU. Tam bude lůžek nedostatek. Pouze v důsledku dostavby EDU zde bude potřeba do roku 2034 postavit téměř 3 000 bytů v bytových a rodinných domech. Odhad investičních nákladů v cenách roku 2024 na výstavbu těchto bytů bude přes 10,8 mld. Kč. Vybavenost území z hlediska volnočasového a kulturního vyžití je dostatečná, vybraná sportoviště nebo kulturní zařízení ale mohou být morálně a technicky zastaralá.

Trh práce

Míra nezaměstnanosti v dotčeném území je nízká a podstatně se neodlišuje od průměru České republiky. Trh práce je v dotčeném území stabilizovaný. V lokální ekonomice ale nejsou k dispozici pozice potřebné pro dostavbu EDU v dostatečném počtu. Riziko masivního vysátí pracovního trhu v dotčeném regionu studie nepotvrdila. Prohloubí se ale nedostatek pracovníků s technickými vzděláními a pracovníků ve správních činnostech. Odhaduje se, že v roce 2040 bude chybět v tomto území cca 12 000 ekonomicky aktivních obyvatel.

Školství a vzdělávání

V území je z hlediska kapacity dostatečná nabídka předškolního, základního a středoškolského vzdělávání. Nabídka předškolního vzdělávání je nastavená lehce pod potřebami území, což může způsobovat jeho nedostatek na lokální úrovni. Střední a základní školy mají dostatečné kapacity i nabídku vzdělávacích programů. Stávající vytíženost je na úrovni 55–85 %. Pokud nastanou v budoucnu kapacitní problémy, tak pouze zcela výjimečné. Region může mít do budoucna problém s udržením těchto kapacit. Dostavba EDU tak může pomoci zmírnit tlak na jejich rušení (přiliv mladé populace). Z hlediska dostavby EDU je vhodné přizpůsobovat zaměření oborů poptávce, která ne vždy odpovídá preferencím firem v souvislosti s výstavbou.

Podnikatelský sektor

Dotčené území je podnikatelsky stabilizované. Ve většině sledovaných parametrů se ale nachází pod průměrnými hodnotami krajů nebo ČR. Tomu od-

povídá i zařazení části území do struktury hospodářsky a sociálně ohrožených území (HSOÚ). Podpora místní ekonomiky by se v multiplikaci mohla pohybovat na úrovni 230–250 mld. Kč za celou dobu dostavby EDU. Dostavba vyvolá v místní ekonomice vznik až 1 000 nových ekonomických subjektů. Primárně budou z dostavby EDU těžit sektory dopravy a stavebnictví, v místní ekonomice pak maloobchod, ubytování, stravování a pohostinství.

Finanční příjmy obcí

Dostavba EDU jako celek bude mít pozitivní dopady na daňové příjmy obcí ve výši 1,5 mld. Kč, a to díky přírůstku obyvatel, kteří se v regionu trvale usídlí. Naopak v souvislosti s přítomností osob v dočasném pobytu mohou mít obce finanční ztrátu ve výši až 0,5 mld. Kč oproti tomu, kdy by za ně dostávaly daňové příjmy v souladu s rozpočtovým určením daní. Dopady na náklady na činnost obcí v oblasti výkonu státní správy budou standardně kompenzovány platbami za konkrétní úkony, které tyto obce vykonají, což nebude mít na hospodaření obcí podstatný vliv.

Informace o studii a sběru dat

Hlavním cílem studie je posouzení přínosů a rizik výstavby dvou nových bloků EDU pro socioekonomický rozvoj dotčeného území v čase. Pro zmapování dopadů dostavby EDU bylo vymezeno primární a sekundární dotčené území, které zahrnuje deset správních obvodů obcí s rozšířenou působností (SO ORP) nacházejících se na území Kraje Vysočina a Jihomoravského kraje. Zadavateli studie, kterou vypracovala společnost KPMG, byly společně Ministerstvo pro místní rozvoj, Kraj Vysočina a Jihomoravský kraj. Její cena je 2 066 116 Kč bez DPH. Sběr dat probíhal od března do září tohoto roku.

Studie se opírá o standardní socioekonomická data z jednotlivých oblastí a sociodemografickou predikci dotčeného území. Cílem studie je také objektivně posoudit vnímání dopadů plánované dostavby v dotčeném území, proto byla pro potřeby studie realizována terénní šetření, veřejné diskuse, rozhovory a konzultace, jejichž podrobné

výsledky jsou přílohou studie. Celkem proběhlo deset veřejných odborných diskusí, kterých se celkem zúčastnilo přes 200 osob, včetně všech starostů dotčených obcí. Do terénních dotazníkových šetření se zapojilo přes 5 000 respondentů včetně tamních obyvatel, podnikatelů a institucí působících v dotčeném území. Autoři studie také provedli 25 rozhovorů se zástupci ministerstev, krajů, obcí a relevantních úřadů, odborných svazů a spolků, akademické sféry a společnosti ČEZ.

[18. 11. 2024]

Nová podpora přípravy projektů pro obnovu oblastí zasažených povodněmi

Monitorovací výbor operačního programu Technická pomoc (OPTP) na svém třetím zasedání schválil navýšení finanční podpory o 4,5 mil. Kč pro šest místních akčních skupin (MAS) působících v oblastech zasažených ničivými povodněmi. Tyto prostředky budou využity na posílení administrativních kapacit a provádění opatření na obnovu postižených regionů.

„Díky této podpoře získají dotčené místní akční skupiny potřebné zázemí pro správu klíčových investic, přípravu potřebných projektů a komunikaci s obcemi a dalšími partnery. Jde o konkrétní krok, který má za cíl urychlit obnovu těchto území a pomoci místním komunitám co nejefektivněji,“ uvedl Stanislav Schneider, ředitel sekce koordinace evropských fondů, mezinárodních vztahů a cestovního ruchu Ministerstva pro místní rozvoj. Na zasedání Monitorovacího výboru byl také projednán stav čerpání programu a průběžná evaluační zpráva programu.

Podpora pro zasažené MAS

Každá z šesti skupin dostane 750 000 Kč, které jim pomohou ve správě povodňových projektů, v komunikaci s místními aktéry i při přípravě na čerpání z dalších finančních zdrojů. Cílem je co nejrychlejší a nejefektivnější pomoc postiženým oblastem. Pomoc z OPTP takto pružně reaguje na aktuální potřeby regionů a přispěje k jejich rozvoji i obnově. Mezi podpořené MAS patří:

- MAS Vincenze Priessnitz pro Jeseníčko, o. p. s. (Olomoucký kraj),
- MAS Horní Pomoraví, o. p. s. (Olomoucký kraj),
- MAS Rozvoj Krnovska, o. p. s. (Moravskoslezský kraj),
- MAS Hrubý Jeseník, z. s. (Moravskoslezský kraj),
- MAS Opavsko, z. s. (Moravskoslezský kraj),
- MAS Bohumínsko, z. s. (Moravskoslezský kraj).

[26. 11. 2024]

MMR uzavřelo prováděcí dohody k dostupnému bydlení za osm mld. Kč z EU. Udržitelnost investic zajistí zvýhodněné úvěry a zapojení soukromého sektoru

Ministr pro místní rozvoj Petr Kulhánec podepsal se zástupci Státního fondu podpory investic (SFPI), Národní rozvojové banky (NRB) a Národní rozvojové investiční (NRI) dohody o provádění a financování dostupného nájemního bydlení v rámci Národního plánu obnovy. Inovativní kombinace úvěrů, dotací a zapojení soukromých investorů pomohou nastartovat dlouhodobě udržitelné budování obecních bytových fondů pro střední třídu. Do roku 2026 by se díky evropským penězům mělo začít s výstavbou přes 3 500 nových bytů s dostupným nájemným.

Podepsání prováděcích dohod je podmínkou spuštění trojice nástrojů pro financování nájemních bytů za nižší než tržní nájem – zvýhodněných půjček SFPI, podřízených půjček NRB a koinvestičního fondu NRI. „Česko je teprve čtvrtou zemí v Evropské unii, které se podařilo vyjednat povolení pro podporu dostupného nájemního bydlení z veřejných peněz. V rekordně krátkém čase jsme poté s našimi partnery připravili finanční nástroje, které samosprávám zpřístupní evropské peníze na výstavbu bytů pro střední třídu, a především mladé rodiny. Pokládáme tím základy systému, který po letech stagnace znovu nastartuje rozšiřování obecních bytových fondů. Půjde o důstojnou alternativu v době, kdy lidem v minulých letech klesaly reálné mzdy a vlastní bydlení je pro řadu z nich těžko

dosazitelné,“ uvedl ministr pro místní rozvoj Petr Kulhánec.

„Dostupné bydlení je důležitá součást spokojeného života. Na jeho podporu poskytne Evropská unie osm miliard korun z Národního plánu obnovy, což je EU fond pro oživení a odolnost ekonomiky. Veřejné zdroje tak pomohou bydlet blízko rodiny, školy nebo kvalitní práce. Připravený systém investičních nástrojů, založených na zahraniční praxi, znalosti českých podmínek, spolupráci národních aktérů a evropských financí výrazně přispěje k dostupnějšímu bydlení a kvalitě života v ČR,“ řekla vedoucí Zastoupení Evropské komise v ČR Monika Ladmanová.

Státní fond podpory investic začal přijímat žádosti do programu Dostupné nájemní bydlení už na začátku října. Podporu z něj mohou získat hlavně bytové projekty samospráv do 250 mil. Kč. Základem programu je 4,5 mld. Kč z Národního plánu obnovy. MMR a fond také usilují o další financování ze státního rozpočtu a od mezinárodních institucí. Nabízené půjčky mohou pokrýt až 90 % nákladů, jejich splatnost je do 30 let a garantovaná úroková sazba se pohybuje v rozmezí 1–3 %. Dotační složka může dosahovat až 40 % nákladů. *„Je to příležitost pro menší obce, které si například chtějí udržet mladé rodiny, učitele, hasiče nebo zdravotní sestry a další důležitá povolání. Díky veřejným penězům teď mohou architektonicky zajímavé, moderní a energeticky úsporné bytové projekty častěji vznikat i mimo největší města, na která se zaměřují velcí developéři,“* dodal Kulhánec. Do poloviny roku 2026 by mělo z programu být zasmulnováno 3 500 nových bytů s dostupným nájemným.

V tuto chvíli SFPI eviduje 34 žádostí za celkem 1,97 mld. Kč. „Velký zájem o nový program Dostupné nájemní bydlení jsem popravdě předpokládal, protože už v době, kdy jsme nabízeli předchozí program Nájemní bydlení, se ozývaly další města a obce, že by chtěly naší nabídky taktéž využít, a ptaly se, jestli bude vypsaná další výzva. S podobnými dotazy se často setkávala i nově zřízená Regionální centra podpory investic, která zajišťují poradenskou podporu starostům a starostkám v regionech. Nový program navíc nabízí větší variabilitu vybíraného ná-

jemného, které je nižší než to tržní. Žadatel bude moci získat také větší objem finanční podpory – až 250 milionů korun. Hlavně ovšem došlo i k významnému rozšíření cílové skupiny nájemníků, což zástupci měst a obcí velmi oceňují,” říká ředitel Státního fondu podpory investic Daniel Ryšávka.

Na větší projekty dostupného bydlení až do 600 mil. Kč se zaměřují podřízené půjčky Národní rozvojové banky. Stát do tohoto finančního nástroje vloží 2,5 mld. Kč z Národního plánu obnovy. NRB bude usilovat o zapojení bankovního sektoru a podpoří také vstup soukromých investorů do projektů. Do poloviny roku 2026 by díky tomuto finančnímu nástroji mělo být zaslíbeno více než 800 nových bytů s dostupným nájemným, ze kterého budou žadatelé půjčky postupně splácet. „Problematika dostupného bydlení je dlouhodobé a komplexní téma, které nemá rychlé a jednoduché řešení. Model financování založený na návratných finančních nástrojích je však jedním z předpokladů zajištění dlouhodobé udržitelnosti této formy státní podpory,” říká Tomáš Nidetzký, předseda představenstva Národní rozvojové banky.

Další miliardu korun z Národního plánu obnovy MMR plánuje svěřit do správy Národní rozvojové investiční, která je dceřinou společností NRB pro specializované kapitálové investice. Tyto peníze budou tvořit základ koinvestičního fondu, do kterého stejným podílem přispějí soukromé finanční instituce. Fond s celkovou počáteční hodnotou 2 mld. Kč poté bude působit hlavně jako stabilní pronajímatel dostupných nájemních bytů. Zaměřovat se bude na akvizice bytových projektů i získávání nového kapitálu. Po dvou dekádách se podle konzervativních odhadů očekává nejen zachování a zhodnocení hodnoty státního podílu, ale především růst velikosti fondu po zapojení dalších institucionálních investorů. „Tento finanční nástroj je inspirován úspěšnou praxí z okolních zemí a mimo jiné získal ocenění Evropské komise a Evropské investiční banky za rok 2024. Jsme rádi, že ho můžeme realizovat i v České republice,” uzavírá Martin Potůček, předseda představenstva Národní rozvojové investiční.

Další informace o dostupném bydlení najdete zde: <https://mmr.gov.cz/cs/microsites/bydleni-pro-zivot/uvod>.

[5. 11. 2024]

Pětina Čechů vnímá náklady na byt jako velkou zátěž. MMR začalo vydávat pravidelnou Zprávu o dostupnosti bydlení

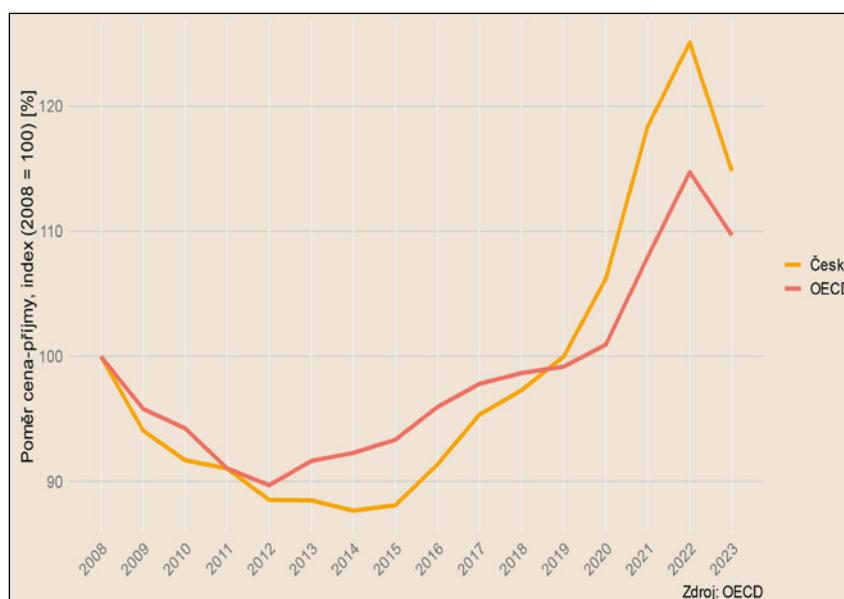
Průměrná česká domácnost vynakládá na nájem bytu 26 % ročního příjmu. Výrazně se v posledních deseti letech zhoršila také dostupnost vlastního bydlení – průměrná domácnost potřebuje pět ročních platů na koupi bytu o velikosti 60 m². Vyplývá to ze Zprávy o dostupnosti bydlení v Česku, kterou začalo vydávat Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR). Resort analytickou činností navazuje na systematický sběr vlastních dat. Zpráva poslouží k dalšímu utváření politiky bydlení. V rámci své reformy Bydlení pro život už MMR realizuje podporu výstavby a rekonstrukcí v programu Dostupné nájemní bydlení, do druhého čtení míří ve Sněmovně návrh zákona o podpoře bydlení a s partnery také ministerstvo pracuje na změnách v oblasti územního plánování.

„Vysoké ceny nemovitostí i náklady na nájemní bydlení neúměrně zatěžují mladé rodiny, seniory, nízkopříjmové skupiny

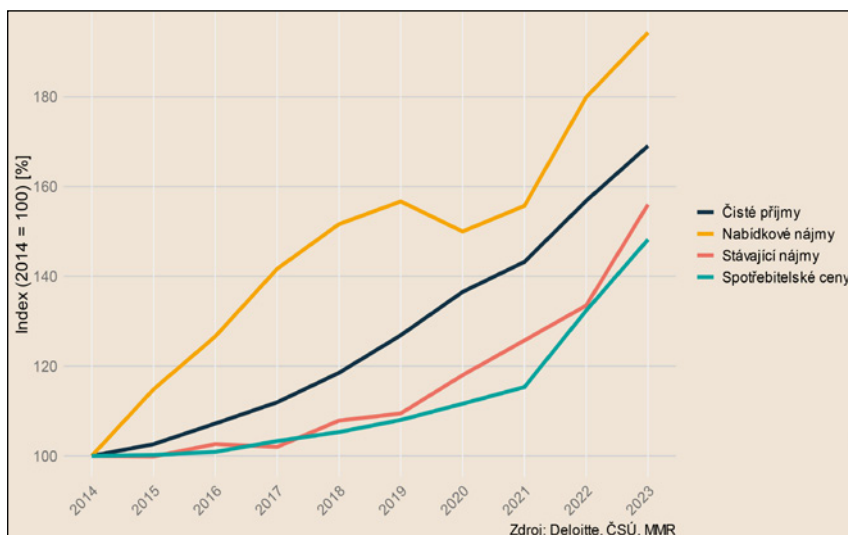
a obyvatele větších měst. Cílem Ministerstva pro místní rozvoj je dostatek dostupného bydlení, které bude finančně udržitelné, kvalitní a zároveň blízko pracovním příležitostem a službám. Pro správné nastavení podpory v této oblasti jsou klíčová kvalitní a aktuální data o bydlení v Česku – v tomto bude hrát Zpráva o dostupnosti bydlení do budoucna důležitou roli,” okomentoval výsledky analýzy ministr pro místní rozvoj Petr Kulháněk.

Oproti řadě jiných dostupných analýz situace s bydlením v Česku pracuje MMR s údaji jednotlivých domácností, což umožňuje sledovat různé socio-ekonomické skupiny, ne pouze průměr. K měření dostupnosti bydlení jsou klíčové finanční možnosti domácností, udržitelnost výdajů na bydlení a jeho přiměřená kvalita. Zpráva sleduje vývoj těchto ukazatelů v čase, srovnává mezi regiony a zasazuje je do mezinárodního kontextu. Autoři sestavují mimo jiné kompozitní index nedostupnosti, který zároveň bere v potaz dostupnost vlastnického i nájemního bydlení (poměr cena–příjmy a nájem–příjmy). Hodnota 0 označuje území s relativně nejlepší dostupností bydlení a hodnota 100 naopak s nejhorší.

Náročnost pořízení a udržení si bydlení vzhledem k příjmům domácností se v posledních letech v Česku výrazně zvýšila. Výrazně horší je situace hlavně ve velkých městech. Průměrná domác-

Mezinárodní srovnání vývoje indexu poměru ceny k příjmům vztaženého k výchozímu roku 2008

Srovnání vývoje stávajících a nabídkových nájmů s příjmy

nost potřebuje přibližně pět ročních příjmů na koupi bytu o velikosti 60 m², v Praze je to o tři více. V dlouhodobém srovnání je sice Česko poblíž průměru zemí OECD (*Organisation for Economic Co-Operation and Development*), trend se ale zhoršuje rychlým tempem. MMR používá jinou metodiku než většina analýz v médiích – sleduje celé domácnosti, které se na trhu ohlížejí také po menších a starších bytech.

Průměrná česká domácnost vynakládá na nájem bytu 26 % svého ročního příjmu, rozdíly mezi regiony jsou ale opět velké. V Praze náklady na bydlení v nájem dosahují až třetiny příjmů domácnosti, zatímco v menších obcích mohou být pouze 15 %. Česko patří mezi čtyři země OECD, ve kterých se dostupnost nájemního bydlení od roku 2008 v zásadě nezlepšila.

Významný je i rozdíl mezi novými a starými nájemními smlouvami. Za posledních deset let rostlo nájemné nabízené pro nové tržní smlouvy výrazně rychleji než u těch běžících. Zatímco průměrný nájem domácností v tržním nájem

vzrostl od roku 2014 o 56 %, na realitních portálech byl nárůst o 94 %. Čisté příjmy vzrostly za stejné období o 69 %.

Nejvíce jsou výdaji na bydlení zatíženi lidé žijící v Praze a méně prosperujících krajích, jako je Moravskoslezský, Ústecký a Liberecký. V posledních letech došlo ke zvýšení zátěže domácností i zvýšení podílu těch, pro které je to zátěž nadměrná. Nízkopříjmové domácnosti vynakládají na bydlení přes 40 % příjmů, nájemníci 36,8 % a samoživitelé 33,8 %. V evropském srovnání se Česko dlouhodobě pohybuje mírně nad průměrem EU, k větším nárůstům došlo hlavně v posledním roce. Nadměrnými výdaji na bydlení je ohroženo 40 % nízkopříjmových domácností, téměř 36 % nájemníků a přes 30 % samoživitelů. V roce 2021 měl nadměrné výdaje na bydlení zhruba každý desátý důchodce, aktuálně je to téměř každý pátý. Nájemci jsou na tom však jako skupina ohrožená nadměrnými náklady na bydlení ještě daleko hůře: dostávají se do podobných problémů s placením nákladů na bydlení jako v letech 2011–2016, kdy negativně působila sou-

časně ekonomická krize a deregulace nájemného.

Ministerstvo pro místní rozvoj realizuje kroky pro zvýšení dostupnosti bydlení v Česku v rámci své široké reformy Bydlení pro život. „Je potřeba odklonit se od podpory poptávky směrem k výraznějšímu navýšení počtu dostupných obecních bytů. To je cílem například programu Dostupné nájemní bydlení, který jsme spustili v říjnu. Vytvořili jsme poradenskou síť pro investice samospráv a snažíme se o co největší zapojení soukromých peněz, aby byla podpora výstavby dlouhodobě udržitelná. Vedle toho na využití už existujících bytů a obchod s chudobou míří například zákon o podpoře bydlení, který teď ve Sněmovně čeká druhé čtení. Ve výhledu několika let také pomohou změny v územním plánování, které usilovně připravujeme,“ vysvětlil ministr pro místní rozvoj Petr Kulháněk.

Program Dostupné nájemní bydlení, který realizuje SFPI, vyvolal velký ohlas zejména mezi obcemi. „Aktuálně zpracováváme 45 žádostí v objemu 2,48 miliardy korun, které by měly podpořit vznik 725 bytů,“ říká ředitel SFPI Daniel Ryšávek a dodává, že podstatnou měrou k tomu přispěla poradenská činnost SFPI.

Podrobnou Zprávu o dostupnosti bydlení v Česku najdete na stránkách Ministerstva pro místní rozvoj (https://mmr.gov.cz/MMR/media/MMR-MMR/Dashboard%20bydlen%C3%AD/dostupnost_bydleni_24/01_shrnuti.html). K dispozici je také shrnutí v příloze této zprávy. MMR dále zpřístupnilo interaktivní dashboard s detailními údaji, který je dostupný na adrese <https://mmr.gov.cz/cs/ministerstvo/bytova-politika/data-analyzy-indikatory/dashboard-bydleni>.

[29. 11. 2024]